AKTUALITEITEN

2000 ANTWERPEN 1

TIJDSCHRIFT

B.A.S.T.T. vzw

Stadsschouwburg
Meistraat, 2
2000 Antwerpen
(03) 231 97 50

Ivo Kersmaekers
Goedendagstraat 34
B-2140 Borgerhout

verschijnt driemaandelijks

verantwoordelijke uitgever
Dré Darden, Campinaweg 10, 2960 St.-Job-in-'t Goor

BASTT vzw

nummer 49 - december '93

Aan dit nummer werkten mee:

Julleke Cammans - Dré Darden - Ivo Kersmaekers - Chris Van Goethem - Rose Werckx

TRANS EUROPEAN MUSIC n.v. s.a.

• PONTBEEKLAAN 41 • 1731 ZELLIK •
• tel. 02/ 466 50 10 • fax 02/ 466 30 82 •

enkele referenties:

- de singel • antwerpen (meyer, soundcraft, ...)
- kns • antwerpen (meyer, soundcraft, ...)
- kjt • antwerpen (meyer, soundcraft, ...)
- cc ter dilft • bornem (meyer, soundcraft, ...)
- cc strombeek-bever (meyer, soundcraft, ...)
- cc den blank • overijse (meyer, soundcraft, ...)
- casino beringen (meyer, soundcraft, ...)
- cc genk (meyer, soundcraft, ...)
- cc botanique • brussel (meyer, soundcraft, ...)
- cc de zandloper • wemmel (meyer, soundcraft, ...)
- koninklijk ballet van vlaanderen • antwerpen (meyer, soundcraft, ...)
- brtn (meyer, soundcraft, ...)
- enz. ...

professioneel advies:

15 jaar ervaring in geluidstechniek voor teater!!

importeur voor België en Luxemburg van volgende merken:

• APHEX • AUDIOMATION • AUDIO & DESIGN •
• AUDIO PRECISION • AURATONE • BRANDREX • BSS •
• CLEARCOM • DBX • EVENTIDE • GOTHAM •
• H & H • HME • KLARK TEKNIK • LEXICON •
• MEYER SOUND • MICRON • ORBAN • OTARI •
• SOUNDCRAFT • SOLID STATE LOGIC • SUMMIT •
• SURREY ELECTRONICS • SWITCHCRAFT • TRAM •
• TURBOSOUND • WESTLAKE AUDIO • dealer voor AMPEX •

VERSLAG BASISCURSUS THEATERTECHNIEK BASTT 1993

Inleiding : De Belgische Associatie voor Scenografen en Theater Technici, kortweg Bastt, werd enkele jaren geleden opgericht met als doel een overkoepelende organisatie te worden die zich het lot van de theatertechnici aantrekt.
Een van hun activiteiten is het organiseren van een basiscursus voor theatertechnici in vlaanderen. Deze gaat tweejaarlijks door in het C.C. Dommelhof. Ik zal de cursus hiervolgend samenvatten.

Samenvatting :

<u>- montagemethoden : (Dhr R. Pottier)</u>
De praktijkgerichte theorie over montagemethoden duurde een klein uurtje. Roger had het over de soorten methoden om een decor op scène neer te poten, bv met paardjes ; over scharnieren om een decor aan elkaar te zetten, verder legde hij het systeem van een trekkenwand tot in de puntjes uit, hij gaf een opsomming van de soorten voordoek en gaf een voorbeeld voor het merken van trekken en vloer met kleuren.
Alles bij elkaar was het een interessante les maar werden er sommige montagemethoden te vaag omschreven.

<u>- theorie licht, optica, kleuren : (Dhr G. Snoeck)</u>
In twee uur werd de basis van licht op een vatbare manier uitgelegd. Met een opsomming van de geziene onderwerpen denk ik een goed beeld te scheppen over deze les:
* theorie van het oog in v.g.l. tot het licht in de schouwburg.
* opsomming van de hoofdkleuren van licht.
* soorten filters.
* kleurentemperatuur.
* black out en fade out.
* contrasten zowel donker t.o.v. klaar als klein t.o.v. groot.
* het opheffen van een kleur met kleurfilters.
* licht meten, eenheden van licht, formules.
* alternatieven bij een low budget produktie.
* projectieschermen.
* berekenen van de lens voor de projectie op een scherm.
* soorten lampen.
* soorten spiegels.
* koude en warme kleuren.
* factoren die invloed hebben op licht.

Uit dit pakket heb ik vooral geleerd dat licht eigenlijk twee factoren omvat, namelijk deze die te berekenen vallen zoals invalshoek ; lichtopbrengst ; licht eenheden ; e.a., en deze die te maken hebben met subjectieve ervaring. Zoals men het in het Duits omschrijft, fingerspitzengefull. Hiermee bedoelen we de factoren die niet te berekenen zijn zoals , welk kleur, welke spot, hoeveel licht, e.a.

<u>- lichtbronnen : (Dhr R. Dox)</u>
De omschrijving van het volgende lesonderwerp vertelt genoeg om te weten dat men het over spots zou hebben. Rudy noemde iedere spot bij naam en gaf de voor- en nadelen en soms het gebruik. Tussendoor was er een kleine demonstratie van de

nieuwe ADB profielspot door een vertegenwoordiger.

- geluid theorie : (Dhr P. Verschelden)
Om dit samen te vatten heb je toch meer dan 1 uurtje nodig, gelukkig werden we gevoed met een 50-tal papiervellentellende samenvatting. Daarin worden volgende onderwerpen in verband met geluid uitvoerig besproken : gehoor, logaritmen, VU-meter, microfoons, platendraaiers, bandopnemers, mengtafel, limiters, kompressors, expanders, ruisonderdrukkers, luidsprekers, klankopstelling, compact disc, digitale techniek. Deze samenvatting geldde ook voor de onderwerpen met volgende omschrijvingen : geluidsdocumentatie , versterkingstechniek , P.A. techniek.

- knopen : (Dhr M. De Leenheir)
De basisknopen werden ons aangeleerd en speciale knopen worden in een samenvatting besproken.

- rigging : (Dhr R. Bakker)
Deze man werd door een privé bedrijf gestuurd om ons te komen vertellen wat rigging is, daardoor werd een maximum aan informatie in anderhalf uur gegeven. Omdat de meesten nog nooit van rigging hadden gehoord was deze les voor iedereen even interessant.
Feitelijk houdt "rigging" dus in : Het aanbrengen van hijs- of takelpunten op een aangegeven plaats op een veilige manier. Verder werden allerlei bevestigingstoestellen getoond om takels op te hangen en werd er over de veiligheidsnormen gesproken.

- geluidsmontage : (Dhr I. Kersmaeckers)
Dit werd aan de hand van voorgedrukte bladzijden gegeven, men begon met het werkingsprincipe van magnetische registratie uit te leggen, dwz dat men beschreef hoe een band eruit ziet, hoe een bandopnemer eruit ziet. De soorten toestellen werden besproken, dwz deze met 1/4 duims band, deze met 3,81mm band, deze met brede magneetband, de DAT-toestellen, en de opneembare cd, toestellen met videobanden, de Philips DCC, en de Sony Minidisk. Bij de bandopname zagen we het basisprincipe van multispoortechniek en de fouten bij opname : het kopieereffect, gebrek aan hoge tonen, toonhoogteverschillen, sterke ruis. Het knippen, plakken en monteren werd praktisch door Ivo voorgetoond en door een van de cursisten nadien opnieuw overgedaan.

- decormontage en lichtopstelling (Dhr R. Dox en Dhr C. Van Goethem)
Voor deze praktische les werd de groep in twee gesplitst. Nu telt de groep nog 13 mensen, wat voor een praktische les nog veel is.
We moesten in praktijk een decor opzetten en met een groepje van vier mensen werd er een lichtje op gezet. Dat was de bedoeling, maar uiteindelijk werd het een puinhoopje. Ze lieten ons enkele spots richten, zoals wij wilden, maar achteraf werd er niet geëvalueerd of het een functioneel licht was of niet. Voor mij was de les hieruit dat je altijd georganiseerd tewerk moet gaan.

- elektriciteit (Dhr M De Leenheir)
Op een zeer droge manier werd de basis van elektriciteit vertelt. Van de eenheden Volt, Ampère, Vermogen tot de inductieprincipes die bij motoren en transformatoren van toepassing zijn. Voor diegenen die nooit theorie over elektriciteit hebben gehad werd er een extra uur voorzien. Op dezelfde manier ging Mon tewerk bij het verduidelijken van de theorie omtrent mechanica.

- veiligheid (Dhr R. Pottier)
Veel heeft dit onderwerp ons niet bijgebracht, want de les ging niet door, Mon heeft in plaats daarvan vertelt over de veranderingen die ze in de Bourla schouwburg aan het uitvoeren zijn.

- lichtregelaars (Dhr M. De Leenheir)
De evolutie van lichtregelaars werd blootgelegd en bij elk type lichtregelaar werd het werkingsprincipe uitgelegd.

- bezoek C.C. Hasselt (Dhr R. Dox)

- theaterstructuur (Dhr L. De Bruycker)
Daar deze niet aanwezig kon zijn nam Roger zijn plaats in. Hij vertelde het systeem hoe men de subsidies toekend aan de culturele centra. Het komt er op neer dat voor ieder centrum de subsidies op een andere manier worden berekend.

- productieorganisatie (Dhr C. Van Goethem)
Hoe ga je te werk om een produktie op te starten. Dit werd in anderhalf uur uitgelegd. Er werd oa. verteld hoe je het best een lichtplan , een technische fiche opstelt.

- speciale effecten (Dhr R. Pottier)
Rook-effecten, vuurspuwende toestellen en dergelijke werden gedemonstreerd. Verder werd er vooral op gedrukt dat de creativiteit moet worden gebruikt om speciale effecten uit te vinden.

- evaluatie
Grof overlopen was in het begin de aandacht groot, maar op het einde verzwakte deze, zowel die van de cursisten als van de medewerkers.
Maandag was de les omtrent de theorie van het geluid moeilijk te vatten, men begon over logaritmen en db's te praten, en de lesgever (die tenslotte uit beroepservaring praat) had het blijkbaar moeilijk om die termen vatbaar voor te stellen. Moesten we bvb de cursus op voorhand hebben kunnen inzien zouden we gemakkelijker kunnen volgen.

De cursus is in ieder geval voor herhaling vatbaar.

Waregem, 17 juni 1993.
Filiep Colpaert

EUROPA gamma wordt uitgebreid

Zoomprofielschijnwerpers met condensorlens

Geen argument zegt meer dan een vergelijking.
Vergelijk de ADB 104 profielschijnwerpers met de anderen !
De professionals zijn unaniem :

De ADB 104 is de beste profielschijnwerper op de markt

DN	104	9°	-	20°
DSN	104	11°	-	23°
DS	104	15°	-	31°
DW	104	15°	-	42°

1000 / 1200 W - Gx9,5

Roterende projektie en optimale plaatsing van de lensbediening dankzij de onbegrensde rotatie van het lamphuis of de lens-behuizing.
Nieuwe kleminrichting met nok en veer om gemakkelijk de basispositie in te nemen.

Gemakkelijke en veilige toegang tot de lamp en de lenzen.

Sterke mechanische robuustheid.
Modulaire constructie.
Gemakkelijke vervanging van alle delen.

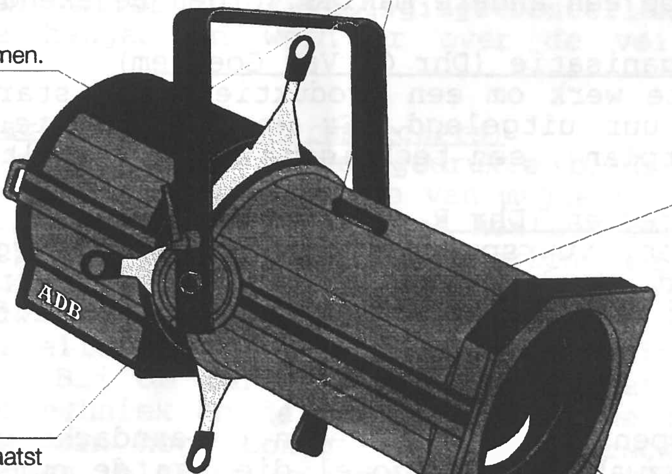

De beugel kan verplaatst worden over de ganse lengte van de schijnwerper.
Efficiënte blokkering.

Maximale lichtrendement.
Uitstekende lichtkegel uniformiteit.
Perfekte afsnijding van de lichtbundel.

Je gelooft je eigen ogen niet !

Nieuwe afsnijders
Niet hittevervormbaar,
volledig intrekbaar.
Makkelijke bediening.

ADB - Uw partner in licht

N.V. ADB S.A. Leuvensesteenweg 585, B-1930 Zaventem
- Tel : 02 / 722.17.11 - Fax : 02 / 722.17.64 -

ADB
A Siemens Company

GOBO - PROJECTIE

Bij het projecteren van gobo's in verschillende producties hadden we steeds te maken met dezelfde weerkerende problemen, vervorming, scherpstellen, gebrek aan ruimte om een goede projectie te bekomen. In feite waren al deze problemen terug te brengen tot een centraal probleem, nl. het feit dat de projectie niet in de loodlijn van het projectievlak kon gezet worden.

We gingen dus op zoek naar oplossingen.
Voor het probleem van de vervorming was de oplossing vrij snel gevonden: we vervormden de gobo zodanig dat de projectie terug recht kwam. Dit vraagt enig zoekwerk, maar bij een gegeven projectiehoek is dit fotografisch vrij eenvoudig op te lossen. De tekening hiernaast geeft duidelijk de vervorming aan (boven) met daarbij de toegepaste correctie (onder).

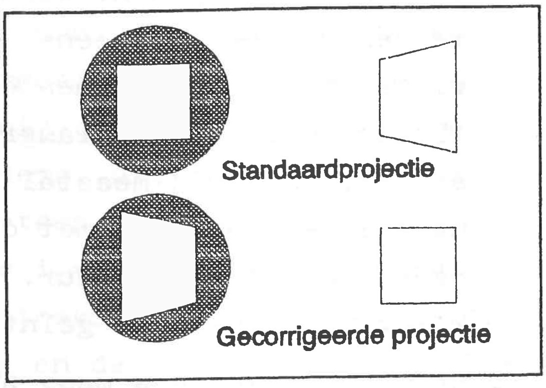

Het probleem van de scherpstelling lag een heel stuk ingewikkelder. Dit probleem zit immers in de projectoropstelling. De afstandsverhouding lens-projectievlak en gobo-lens bepaalt immers de scherpte van de projectie. Gezien de afstand lens-projectievlak verschilt voor elk geprojecteerd punt en de afstand gobo lens overal hetzelfde is kan de projectie nooit overal scherp zijn.

In onze zoektocht kwamen we een fotograaf tegen die ons de wet van "Scheimpflug" leerde kennen: Als alle vlakken in een punt samenkomen dan is de projectie overal scherp. Hieruit vertrekkend pasten we een projector aan zodat de gobo in twee richtingen kon roteren. Op deze manier kon een schuin geprojecteerde gobo over heel het vlak scherpgesteld worden.

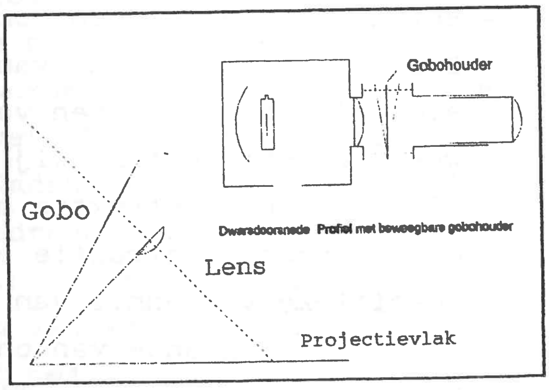

Dit loste meteen het probleem van het gebrek aan ruimte op. We konden nu een gobo vanuit de coulissen projecteren op het horizondoek zonder vervorming en scherp over het hele beeld zodat acteurs ervoor konden spelen zonder door de lichtbundel te lopen.

Zoals het altijd gaat geefr elke oplossing nieuwe problemen: de lichtverdeling over het beeldvlak is niet meer egaal. Voor een stuk is dit op te lossen door de lamp te verplaatsen uit het brandpunt, maar bij extreme hoeken blijft er toch een verschil.

Met dank aan Sono Industries Antwerp en Spiegel Fotografie voor advies en gebruik van materiaal.

Chris Van Goethem, TEAD vzw.

UIT REGIO ZUID-WEST VLAANDEREN

VERSLAG 2-de BIJEENKOMST THEATERTECHNIEKERS - vrijdag 18 juni 1993

- Na een geslaagde eerste bijeenkomst op 18 september '92 in het C.C. De Schakel te Waregem, waar we te gast waren bij Frank D'haene en kompanen, werd besloten om (on) regelmatig met de mensen van het vak eens samen te komen om van gedachten te wisselen. Wij, van Theater Antigone, vonden het als reizend theatergezelschap belangrijk om onze collega's uit de receptieve sector, waar wij meestal te gast zijn, eens uit te nodigen voor nadere kennismaking met onze (beperkte) technische mogelijkheden en infrastructuur. Meteen werd ook besloten om ook de kring van mogelijke geïnteresseerden uit te breiden.
- Na een verzengende week BASTT-cursus, was het op vrijdag 18 juni eindelijk zover! Waarschijnlijk gelokt door de door Frank D'haene beloofde aardbeitaarten, mochten wij die dag een twintigtal collega's verwelkomen.(...of was het door het aangekondigde bezoek van een delegatie van de BASTT-top???) Een vijftal hadden afgebeld, maar ze hadden ongelijk.
- Begonnen werd met een rondleiding in ons (nieuw) atelier te Zwevegem. Aan de hand van makette-en fotomateriaal werd een evolutieschets gegeven van de gerealiseerde produktie's. Verder werd ook stilgestaan bij de veolutie binnen het dekorbouwen: nl. van houtkonstruktie met schilderwerk naar de kombinatie metaal-hout konstruktie en licht-geluid. Verder werd ook de specifieke vakkennis van een polyvalent theatertechnieker benadrukt, uitgaande van onze eigen weksituatie en de soms (te) beperkte technische en financiële mogelijkheden. Vindingrijkheid en vooral twee rechterhanden staan hier op hun plaats.
- Volgende plaats van afspraak was ons (klein) theater op de Pottelberg te Kortrijk. Hier werd de evolutie geschetst van hoe men door een kombinatie van (te) krappe of soms helemaal ontbrekende technische budgetten, vindingrijkheid een vooral veel zweet (en tranen ?) kan komen tot een niet onaardig zaaltje. Evenwel werd niet nagelaten om de technische beperkingen duidelijk te maken.

Deze komen vooral voort uit het jarenlang ontbreken van (vaste en voorafbepaalde) budgetten en het nemen van beslissingen door "anderen" zonder overleg. Een knap voorbeeld van hoe het werk soms onmogelijk moeilijk gemaakt wordt: wij beschikken momenteel over een tiental modellen van spots in alle merken en leeftijden...sommige dateren vermoedelijk uit de middeleeuwen...Dit heeft tot gevolg dat wij de zaak hebben kunnen reduceren tot 7 modellen filterhouders. Dit zorgt telkenmale voor een hoop snij-en plooiwerk. Meteen werd ook duidelijk gemaakt dat het niet of onvoldoende investeren in personeel en materiaal een hypotheek legt op de toekomst en het voortbestaan van een gezelschap. Deze wetenschap en de conclusie die ik hieruit voor mezelf trok, heeft geleid tot het feit dat er de laatste twee jaren dappere pogingen betreffende de technische investeringen ondernomen werden. Deze inspanningen zouden minstens vijf jaar moeten aangehouden kunnen worden.

- Ander punt op het programma was een korte vergadering waarbij het voorstel geformuleerd werd om tot een vrijwillige uitwisseling te komen van technici. De bedoeling hiervan is enerzijds uit de nood geholpen te worden in moeilijke momenten en anderzijds om eens "aan den lijve" te ondervinden van "hoe ze het doen op een ander"... Nadruk werd vooral gelegd op vrijwilligheid d.w.z. niet in opdracht van, wel met toestemming van direktie en/of overheid. Hier bleek meteen ook het schoentje te wringen. De kluwen van administratie bij vooral gemeente-en stadspersoneel maakt het zo goed als onmogelijk om door de betrokkenen hieraan mee te werken. Ook werd het probleem van de verzekering aangehaald en het probleem van persoonlijke motivatie niet... Kortom, de zaak werd samen met de aardbeitaarten in de frigo gestoken.

  Na een korte bespreking van vakliteratuur en het voorstel tot bezoek aan het muziekcentrum Frits Philips te Eindhoven, was het de beurt aan Dirk Vannieuwenhuysen, die al ongeduldig stond te popelen om ons de nieuwste profielspot van ADB te demonstreren. Na een technische bespreking konden we in de zaal met een vijftal verschillende profiels gaan experimenteren.

Konklusie was (natuurlijk) dat de nieuwe profielspot van ADB een knap en betaalbaar stuk materiaal is. Ons eigen materiaal kon niet direkt de goedkeuring van onze collega's wegdragen. Door de toenemende transpiratie en afnemende vochtigheidsgraad van de lucht werden door sommigen een schuchtere vluchtpoging ondernomen richting bar.
Zodoende werden de agendapunten "bespreking van het ontwerp "C.A.O." en "het opstellen van een technische begroting" verdaagd naar latere datum.
Na de gebruikelijke potten en pinten, en goeie voornemens, konden wij een druk werkjaar afsluiten en rustig met vakantie gaan.
Vakantie, die toch de schoonste kant van 't vak is..

PATRICK PRUVOOST EN DE COLLEGA'S
VAN THEATER ANTIGONE :
LODE DENTURCK
DOMINO DENDAUW
PIET GODDAER
MARK VANDENBUSSCHE

twin
design
theaterdekors
hoogkamerstraat 80 a
B-2690 temse
tel.: 03/ 771 59 69
fax: 03/ 771 58 07

BIJLAGE CENTERFOLD CEE 17

Deze keer op de centerfold een overzicht van de CEE 17 stekkers.

Misschien voor de duidelijkheid een beetje uitleg:

De kleur van de stekker bepaalt de hoogste spanning in de stekker.

Paars	24 V
Wit	42 V
Geel	110 V
Blauw	220 V
Rood	380 V
Zwart	500 V

Een uitzondering hierop zijn de groene stekkers die bedoeld zijn voor spanningen met een freqwentie tussen 100 Hz en 500 Hz.

Op stekkers voor laagspanning (110 V - 380 V) is een nok aangebracht om te vermijden dat stekkers met een andere spanning gebruikt worden.

Op elke stekker staat een aanduiding in uur (h), dit duidt de plaats van de aardpen aan. De aanduiding 9h heeft dus niets te maken met de maximum gebruiksduur, maar duidt aan dat de aardpen op 9 uur staat (als de nok op 12 uur staat).

Bij stekkers van groot vermogen (64 A, 125 A) wordt soms nog een extra pen aangebracht, de zgn. pilootpen. Deze pen, die kleiner en korter is dan de andere pennen, kan gebruikt worden om het vermogen af te schakelen wanneer men de stekker uittrekt. Doordat de pen korter is, zal het vermogen afgeschakeld worden vooraleer de vermogen voerende pennen los komen. Dit vermijdt vonkvorming.

In principe moet de kleur van de stekker de spanning aanduiden die in werkelijkheid aanwezig is. Een ruimte aangesloten op een 3 x 220 V moet dus uitgerust zijn met driefasige blauwe stekkers. Om problemen met reizende gezelschappen te vermijden wordt op veel plaatsen een rode stekker op een 3 x 220 V net geplaatst, het is hier van belang duidelijk deze afwijking aan te geven (bv door de stekker blauw te schilderen).

Het gebruik van CEE 17 stekkers is verplicht in alle industriële toepassingen. De meeste schouwburgen vallen onder deze regeling.

BASTT

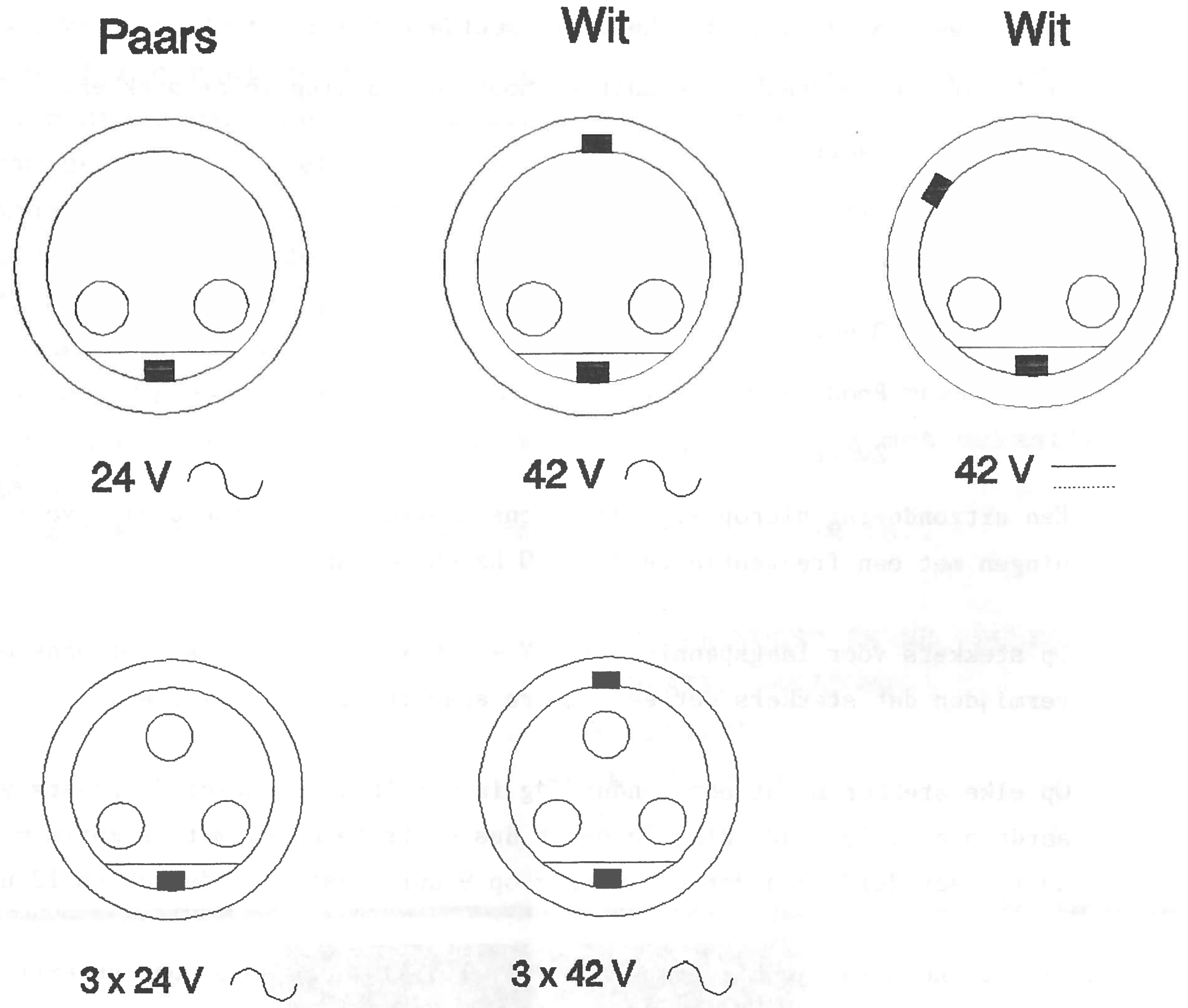

Stekkers CEE 17

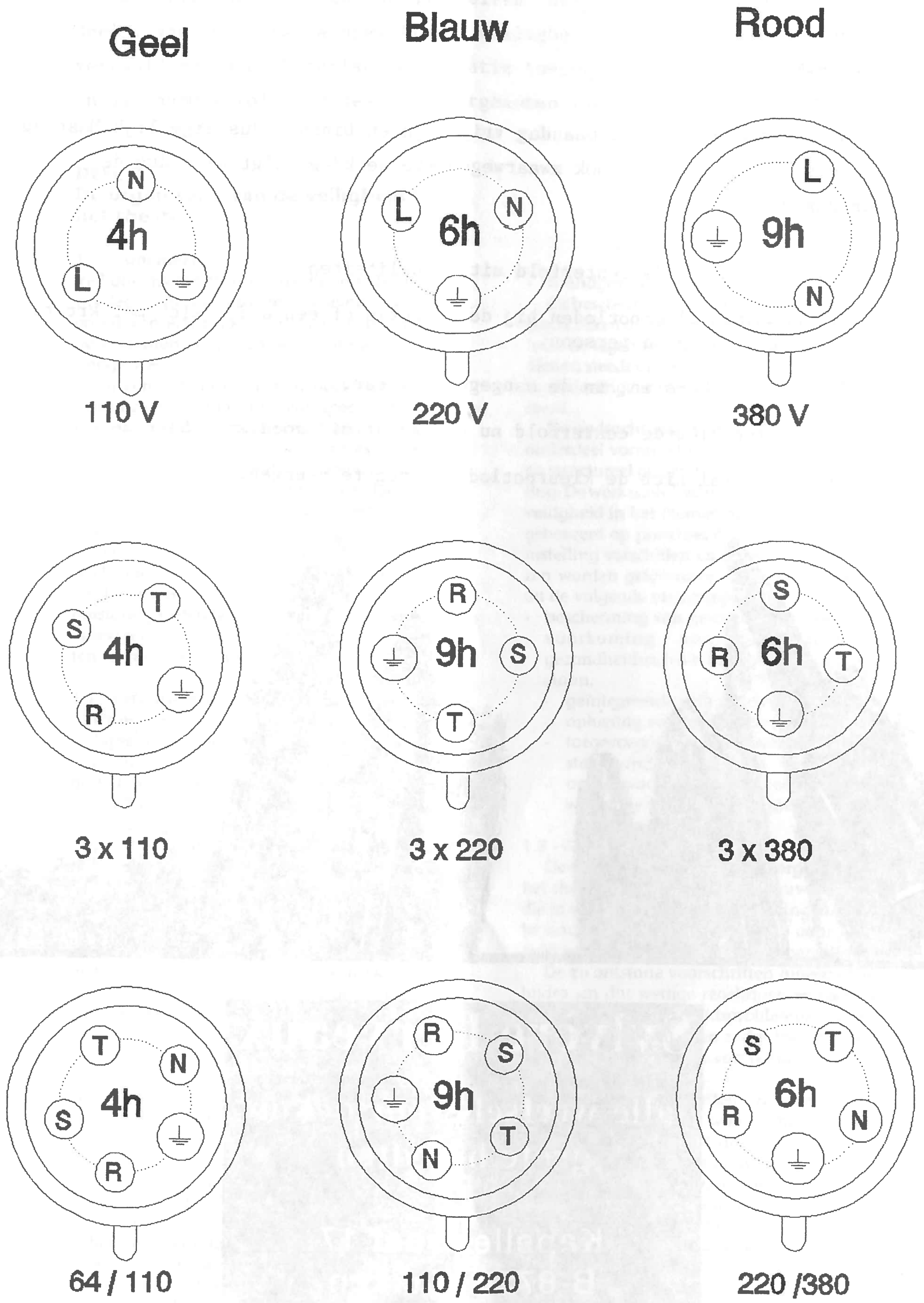
Geel
Blauw
Rood
4h
6h
9h
110 V
220 V
380 V
3 x 110
3 x 220
3 x 380
64 / 110
110 / 220
220 /380

BASTT

Dinsdagmorgentip:

Omdat de meeste technici maandag vrij zijn en Dinsdag dus eigenlijk Maandag is wegens eerste en dus ook zwaarwegendste werkdag volgt hier dus de Dinsdagmorgentip.

- Haal voorzichtig de centerfold uit aktualiteiten.
- Leen een doos kleurpotloden bij de directie of een ander zich met kreativiteit bezighoudend persoon.
- Kleur de stekkers in, in de aangegeven kleur.
- Hang de ingekleurde centerfold nu op, zodat hij goed zichtbaar is.
- Vergeet vooral niet de kleurpotloden terug te brengen.

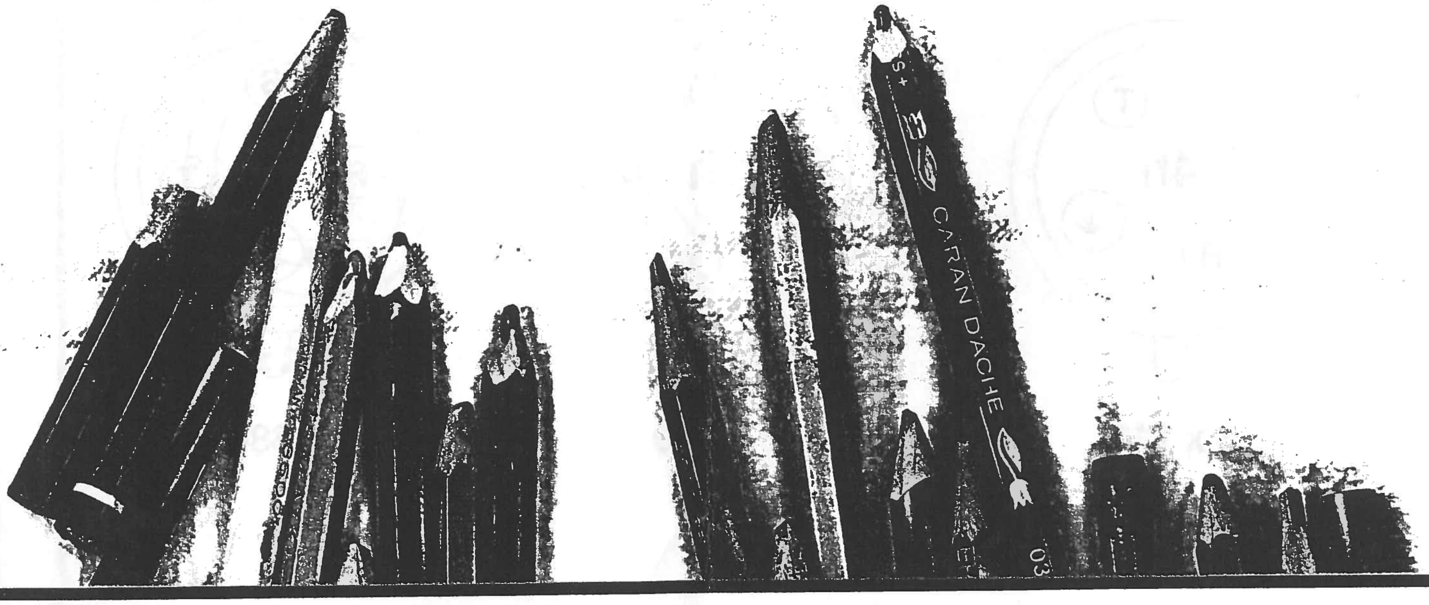

Sylvère Derveaux

alle weefsels voor dekor
grote breedten

Kapellestraat 17
B-8720 Wakken
056/ 60 22 53 - fax / 60 82 35

AANBEVELINGEN VEILIGHEIDSVOORSCHRIFTEN

In de vorige nummers van "Aktualiteiten" heeft u kennis kunnen nemen van deel 1 van de Duitse aanbevelingen veiligheidsvoorschriften voor het theater, vertaald en op de Nederlandse situatie toegepast.
In dit nummer volgt nu deel 2, overgenomen van ons zusterblad "Zichtlijnen".

DEEL 2
De organisatie van de veiligheid in het theater.

1. Algemeen

Veiligheidsvoorschriften, regels en richtlijnen worden geformuleerd en uitgevaardigd op grond van ervaringen, analyse en inzichten over gevaren voor mensen en dingen in het werkproces.

Zij zijn het resultaat van doelgerichte en vooruitziende inspanning van specialisten op het gebied van arbeidsbescherming.

Gevaren tijdens het arbeidsproces kunnen afhankelijk van de stand van wetenschap en techniek worden onderkend en de daarmee gepaard gaande risico's kunnen worden beïnvloed.

Een logisch gevolg van deze stelling is de plicht en de verantwoordelijkheid van ieder die bij het arbeidsproces betrokken is werkomstandigheden te scheppen doe geen gevaar opleveren, de menselijke waarden niet aantasten en het milieu niet onnodig belasten.

1.1 - Verantwoordelijkheid

De juridische verantwoordelijkheid voor de veiligheid van het werk en voor het doorvoeren van de geldende wettelijke voorschriften op het gebied van bescherming van werk en gezondheid ligt bij het theater of de organisatie, onafhankelijk van de eigendomsvorm. Teneinde inzicht te krijgen in de materie werkt de directie nauw samen met vertegenwoordigers en instellingen van bij het arbeidsproces betrokken personen.

Bij het oplossen van problemen dienen specialisten op het gebeid van arbeidsomstandigheden als adviseurs te worden betrokken. Bij grotere instellingen kunnen deze adviseurs als vaste medewerkers worden geïntegreerd.

1.2 - Veiligheidsvoorzieningen

Het werken aan de veiligheid in het theaterbedrijf omvat een breed en moeilijk af te bakenen terrein. De situatie op de werkplek in het theater verandert voortdurend. De volgende aspecten vragen de grootste aandacht in relatie met de veiligheid:

- de snel wisselende situaties rijdens de voorstelling,
- het werken onder hangende lasten,
- werken op hoge stellingen,
- voor acteurs de ongunstige kleding in relatie met de handeling,
- de vereiste concentratie,
- brandgevaarlijke handelingen.

De bescherming tegen mechanische risico's, tegen zaken die van invloed zijn op de gezondheid en tegen risico's die bij brand ontstaan, dienen steeds als eenheid te worden gezien en in onderlinge samenhang te worden gerealiseerd.

De opdracht voor veiligheid moet een vast onderdeel vormen in de taken van de leiding en structureel gelden voor personeel en instelling. De werkzaamheden met betrekking tot de veiligheid in het theater zijn in het algemeen gebaseerd op principes die vaak van land en instelling verschillen en op verschillende wijzen worden geformuleerd. In hoofdzaak zijn dit de volgende uitgangspunten:

- bescherming van gezondheid en werk
- voorkoming van ongevallen en gezondheidsrisico's waaronder wordt verstaan:
  - geïntegreerde veiligheidstechniek bij de oplossing van technische problemen,
  - toegevoegde veiligheidstechniek wanneer standaard niet aanwezig,
  - onvoorwaardelijk en voorwaardelijke werkende veiligheidstechniek.

1.3 - Opbouw en organisatie

De opbouw van de veiligheidsorganisatie in het theater onderscheidt zich nauwelijks van die in andere bedrijven en inrichtingen en zou in nauwe samenwerking met de daarbij betrokken instanties kunnen worden gerealiseerd.

De zo ontstane voorschriften moeten ertoe bijdragen dat wettige regelingen worden getroffen, die de veiligheidsproblemen van het theaterbedrijf recht doen zodat toepassing en naleving een hoge mate van veiligheid garanderen.

De artistieke creativiteit en productiviteit van de theatermakers worden hierdoor niet beperkt, maar zijn juist de voorwaarden om ideeen van regiseurs en ontwerpers te realiseren hetgeen wordt bewezen door talloze fantastische voorstellingen in vele theaters waar een goed georganiseerde veiligheidsactiviteit allang vanzelfsprekend is. ♦

...UIT DE THEATERPERIODIEKEN

Bühnentechnische Rundschau nr.5 - Oktober 1993

* Bespreking van de opvoering van "Tristan und Isolde" in Bayreuth.
Een onconventionele regie van de auteur Heiner Müller in een scenografie van Erich Wonder.

* De tekst van een voordracht die de bekende Engelse lichtontwerper Francis Reed heeft gehouden tijdens de Show-Tech'93 in Berlijn. Met zijn gekende Engelse humor bespreekt hij de zin van het lichtontwerp en de verantwoordelijkheden van de ontwerper. Bovendien geeft hij zijn ideeën wat betreft de huidige en toekomende opleidingsmogelijkheden.

* Hetzelfde thema, opleiding van lichtontwerper is de inhoud van een artikel naar aanleiding van een gesprek tussen Hans Toelstede, lichtontwerper van de opera van Keulen en Helmut Grosser, voorzitter van de OISTAT. Dit gesprek had eveneens plaats tijdens de Show-Tech'93.

* Schijnwerpers.
Een artikel van de Zwitserse belichtingsmeester Potthoff. De eigenschappen van de verschillende types projectoren worden besproken.
De konklusie van deze bespreking is dat er nog steeds projectoren voor het verkeerde doel worden gebruikt of dat zij op een verkeerde plaats worden opgesteld.

D. Darden.

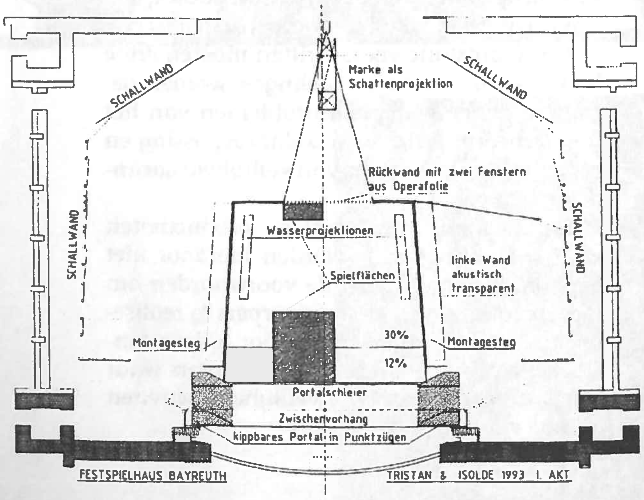

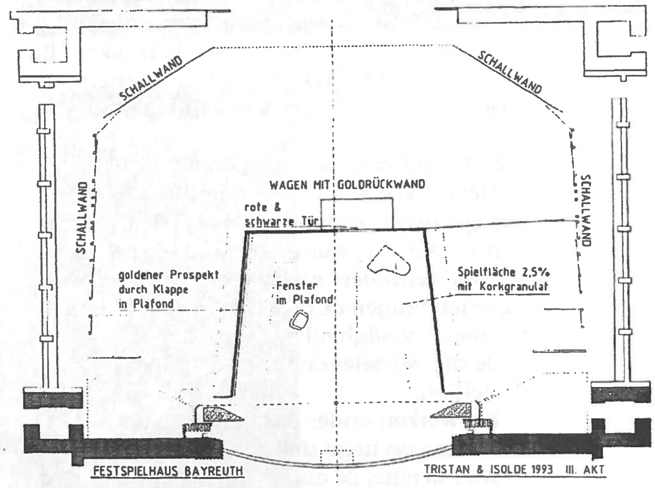

... UIT DE THEATERPERIODIEKEN

PODIUM, Vakuitgave voor podiumtechniek en theatermanagement
jaargang 11, nummer 4, juli/augustus 1993

* In een voorbeschouwend artikel over de Phantom of the Opera in Scheveningen, wordt opvallend weinig aandacht besteed aan de podiumtechniek, maar des te meer reclame gemaakt voor de produktie.

* Theatervervoer Pieter Smit uit Nieuw-Vennep vervoert uitsluitend theaterprodukties, en levert hierbij een chauffeur, die ook mee lost, laad en opbouwt, en ook tijdens de voorstelling een functie kan hebben, zoals technieker of volgspotter. Ik vraag mij af wat voor een uren deze mensen kloppen.

* Directeur Piet van Hest, van het Theater aan de Vrijthof in Maastricht is overtuigd van het belang van een goed theatercafé, en pleit voor het niet uitbesteden ervan aan een uitbater van buitenaf.

* Interviews met Michael Simon, licht- en decorontwerper voor opera- en dansproducties, met George Tsypin, decorontwerper van o.m. Peter Sellars, en Claude Naville, lichtontwerper en operaregisseur.

* Een artikeltje over de veiligheid bij het nieuw gebouwde theater "De Flint" in Amersfoort, alweer een promotieartikel over de "sponsordiskette", uitgegeven door PNO Data B.V. en een aankondiging van de vakbeurs Pro Audiocom.

I. Kersmaekers.

CORNET B.V.B.A SEATING SYSTEMS

- Zitakkommodaties
- Teleskoop/ Tribunes
- Podia
- Dansvloeren

- Sièges
- Tribunes/ Télescopiques
- Podiums
- Pistes de dance

Industriestraat 16 B- 3930 HAMONT
Tel.: 011/44 88 09 Fax.: 011/44 88 10

hier

had

beo

kunnen

adverteren

beo (brackman en okx)
Nijverheidslaan 3
1382 LE Weesp
Holland
tel: 00-31294013646
fax: 00-31294013921

VARIA

CULTUREEL CENTRUM JAN TERVAERT
is op zoek naar een

THEATERTECHNIEKER (m/v)

Een kreatief en enthousiast iemand
voor belichtings- en geluidstechniek,
voor filmprojectie en
onderhoud van de gebouwen.
Bereidheid tot avond- en weekendwerk
en een zekere sociale ingesteldheid
zijn vereist.

Kandidaten sturen een curriculum vitae
vóór 10 januari 1994 naar:
CC Jan Tervaert
t.a.v. Dhr. Krist Biebauw
Meulenbroekstraat 4
9220 Hamme

Vraag van aankoop
Leuvense Steinerschool is op zoek naar

TWEEDEHANDS BELICHTINGSMATERIAAL

- Dimmerblokken
- 6 of 12-kanaalslichtorgel
- Defekte toestellen zijn ook welkom

Contactpersoon:
Fons Verbeeck
Tel: 016/44.79.48.

VLAAMS TEATER IN BRUSSEL VANAF 1830

Het Archief en Museum van het Vlaams leven te Brussel bezit een belangrijke kollektie met betrekking tot het Vlaamse kulturele leven in de hoofdstad, in het biezonder het verenigingsleven. Geregeld richt het een tijdelijke tentoonstelling in die een aspekt hierven belicht. Thans loopt "Toneel en teaterleven te Brussel na 1830".

Zowel het liefhebberstoneel als het professioneel teater komen aan bod. De aanleiding tot de expositie is het "Koninklijk Landjuweel" dat begin volgend jaar voor de 59ste keer plaatsvindt. De inrichters vonden ook dat de soms stormachtige evolutie die het Brusselse teaterlandschap de voorbije jaren doormaakte een overzicht wettigde.

Men putte uit de rijke verzameling van het Archief en Museum, waarvan de dokumenten en voorwerpen, afkomstig van de Brusselse amateurgezelschappen, een niet te verwaarlozen deel vormen. Er zijn ook stukken uit andere instellingen en uit partikuliere kollekties. De tentoonstelling is niet biezonder groot en door de aard van het onderwerp ook niet spectaculair.

Maar de inrichters stelden alles in het werk om er geen louter papieren bedoening van te maken. Naast een groot aantal archivalia en affiches ziet u kleurige vlaggen en vaandels, foto's van voorstellingen, penningen, maquettes van decors enzovoort, zijn verdeeld over twee overzichtelijke afdelingen. De eerste is vooral gewijd aan het teater in de 19de eeuw, gedragen door grote en kleine liefhebbersverenigingen; in de tweede komen ook de professionele gezelschappen aan bod die vooral na de Tweede Wereldoorlog aktief waren en zijn.

In de decennia na 1830 speelden de Vlaamse toneelkringen in Brussel een belangrijke rol: het is voor een groot stuk aan ze te danken dat het Nederlands in de hoofdstad overleefde. Deze verenigingen ontstonden in de zeshoek en in de gemeenten daaromheen die stilaan uitgroeiden tot voorsteden en rekruteerden in de kleine, onverfranste burgerij die zoals elders gevoelig bleek voor het prille Vlaamse streven naar emancipatie.

Niet zozeer de dramatische kunst stond centraal, als wel het flamingante gedachtengoed en de kleinburgerlijke overtuiging dat men de eigen, maar vooral ook de lagere klassen via vermaak "zedelijke" waarden moest bijbrengen. Dat gebeurde met romantisch-flamingante retoriek in historische toneelstukken en met larmoyante melodrama's. Maar het was niet al kommer en kwel; er stonden ook vaak operettes en revues op het programma.

Toneelverbond

Typisch was het "Tooneel der Volksbeschaving", de troep van de flamingante, antiklerikale onderwijzer en publicist Jacob Kats (1804-1886) die als vroege, paternalistisch georiënteerde socialist pleitte voor algemeen enkelvoudig stemrecht, gratis onderwijs en solidariteit tussen arbeiders en kleine burgers.

Met zijn gezelschap bespeelde Kats in de jaren vijftig van de vorige eeuw het Théâtre du Parc, in die dagen een heuse Vlaamse schouwburg. Toen zijn onderneming failliet ging, lag Kats mee aan de basis van een verbond van alle Vlaamse gezelschappen: het "Vlaemsch Toneelverbond", waarvan de zes belangrijkste groepen van het ogenblik - Volksbeschaving, De wijngaard, De Morgenstar, De Parnassusberg, De Vlamingen en De Leeuw van Vlaanderen - deel uitmaakten.

Dit initiatief bleek, mede door de schuld van het stadsbestuur dat niet met genoeg subsidies over de brug kwam, evenmin levensvatbaar. Weldra richtte Kats' vroegere medewerker Felix Van de Sande samen met Pieter Gassée Het Vlaemsch Kunstverbond op dat na enkele jaren uitgroeide tot de eerste "Nationale Schouwburg" in het "Cirkteater", de latere Alhambra.

Het gebrek aan adekwate subsidiëring was ook hier noodlottig. Een van de mede-eigenaars van het gebouw, P.J.Mulders, redde het Vlaamse teater, maar moest er na enkele bewogen jaren op zijn beurt het bijltje bij neerleggen. In 1867 sloot zijn teater voor de eerste keer gedwongen zijn deuren. Men hing grote affiches op aan de gevel met de tekst: "250.000 frank voor den Franschen schouwburg. Geld genoeg voor de franschsprekende bevolking van Brussel. Niets voor de Vlamingen. Ja wel, een aalmoes. De Vlamingen willen geen aalmoes; zij willen slechts hun recht. De Vlamingen kunnen dit recht niet verkrijgen; zij zullen dus te Brussel geen toneel meer hebben. Van heden af sluit de Nationale Schouwburg zijne deuren". Pas in 1874 was de gemeenteraad bereid de Vlamingen de Alhambra te geven om er een eigen, professioneel teater op te starten...

Boek

Bij de expositie verschijnt een boek dat een onmisbaar instrument wordt voor iedereen die zich over de geschiedenis van het Vlaamse toneel in Brussel buigt. Het heet eveneens "Toneel en Teaterleven te Brussel na 1830" en bestaat uit drie delen. Het eerste handelt over de Brusselse teatergebouwen en hun geschiedenis. Hierin komen schouwburgen aan bod die nog bestaan, zoals de Koninklijke Vlaamse Schouwburg en het Lunateater, maar ook de Alhambra aan de Jacqmainlaan

en de Prado in Sint-Jans-Molenbeek, die uit het stedelijk landschap verdwenen. De gezelschappen die er speelden, worden belicht. Voetnoten verwijzen de lezer naar publikaties waarin een en ander uitvoeriger staat beschreven.

Het tweede deel bevat de korte geschiedenis van alle Brusselse gezelschappen, aktief tussen 1830 en heden, gerangschikt volgens datum van ontstaan. De historiek van sommige, zoals "Het Vlaams Volkstoneel" (1924-1932) beslaat twee bladzijden; over andere zijn nauwelijks gegevens bekend zodat hun historiek maar enkele regels beslaat. Interessant is dat recente gezelschappen die thans mee het uitzicht van het Brusselse en Vlaamse teater bepalen - Dito'Dito (1984), Needcompany (1985 en Bronks (1992) - eveneens aan bod komen. Het derde en laatste deel is een catalogus van de expositie.

Brussel, Archief en Museum van het Vlaams leven, Visverkopersstraat 13, tot 18 maart, dagelijks (niet op zondag, wel op maandag) van 9 tot 16.30 uur, op de eerste en tweede zaterdag van elke maand van 10 tot 16.30 uur (ook gesloten van 25 december tot 2 januari), inlichtingen: 02/512.42.81.

Jan Lampo

Uit "De Standaard", 23 dec.'93

KUNSTUITGAVE BOURLA

De enorme belangstelling voor de restauratie van het Bourlatheater gaf de architecten de overtuiging dat evenveel belangstelling zou kunnen bestaan voor de uitgave van een kunstboek rond dit monument.

Het boek (rijkelijk voorzien van illustraties uit archieven én kunstfoto's) zal handelen over:

- De voorgeschiedenis van dit gebouw met het Tapissierspand als tapijtwevershalle, waarin later een theater ingebouwd werd.
- De geschiedenis van het Bourla theater, waarbij ook de figuur van Architect Bourla belicht wordt.
- Een historische beschrijving van de plafondschilderingen.
- Een beschrijving van de merkwaardige toneeltoren, geschreven door Mon De Leenheir en Dré Darden (voorzitter BASTT).
- Aanvullend aan de beschrijving van de problemen rond de brandveiligheid en de getroffen maatregelen om het gebouw terug volwaardig in gebruik te kunnen nemen, lopen we verder samen door het gebouw en beschrijven wij de oorspronkelijke en de bij de restauratie aangepaste en nieuw toegevoegde elementen.
- Met een kort overzicht van het voorbije theater- en operaleven in dit gebouw een sleutel voor een nieuwe start.
- Résumés van de teksten zullen vertaald worden in Engels en Frans.

De kwaliteit is verzekerd door de uitgeverij Lannoo gekend voor zijn kunstuitgaven. Het boek met een bladgrootte van 25 x 29 cm wordt gebonden in een stofomslag en zal een 200 blz hebben met een 200-tal illustraties waarvan de helft in kleur.

U kan dit boek bestellen bij H. Van hunsel, architekt
Grote Hondstraat 32, 2018 Antwerpen.
Tel: 03/230.76.21(02)
Fax: 03/230.96.37.
Rekening n° 320-0344946-84 met de vermelding "Kunstuitgave Bourla".
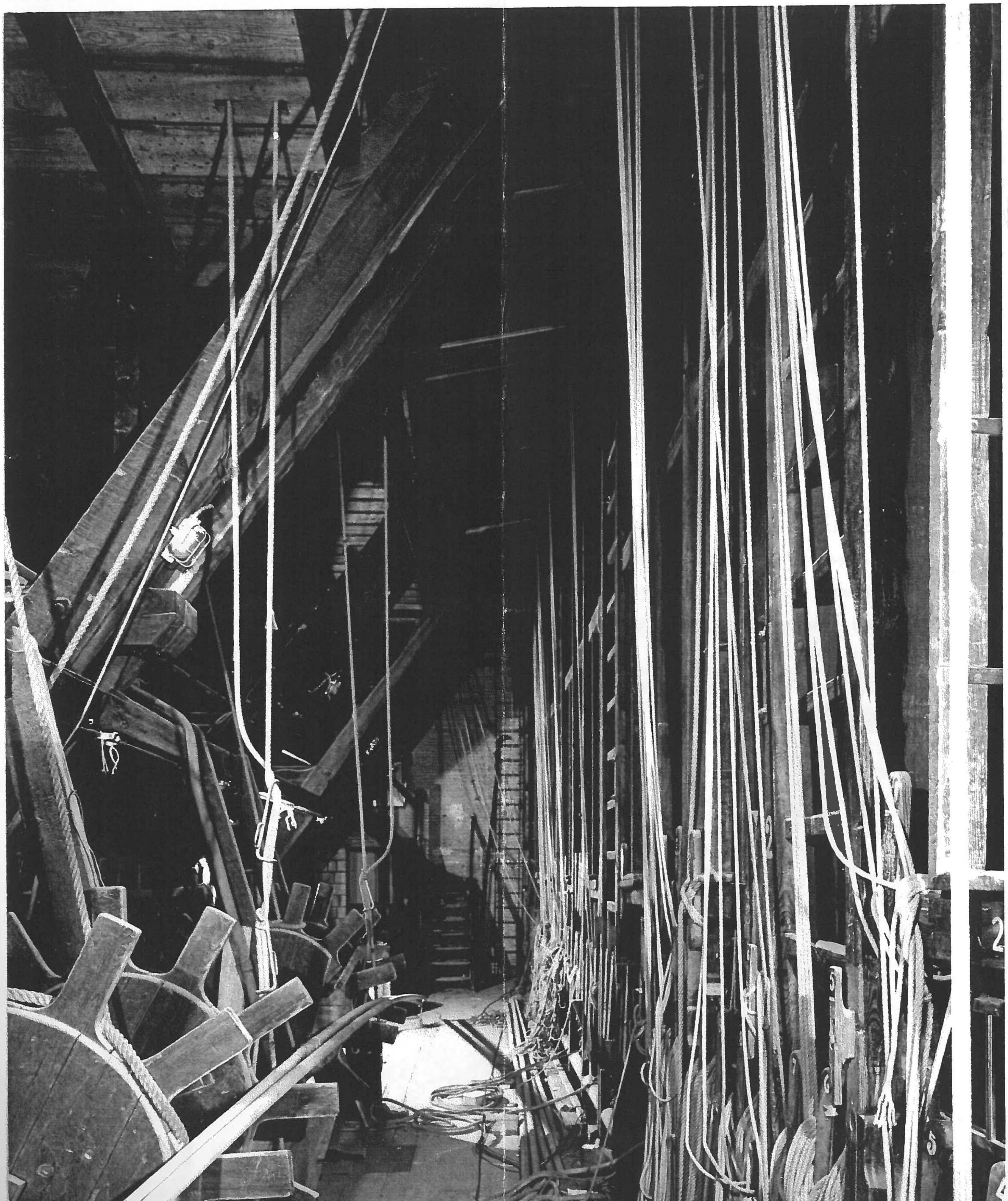
Prijs voor 31.03.1994: 1.980,- F
Na deze datum: 2.250,- F